

FILMOWY KONKURS HISTORYCZNY PATRIA NOSTRA

CYKL ZAGADNIEŃ Z SERII: **PATRIA NOSTRA – NA CZASIE**

W cyklu PATRIA NOSTRA – NA CZASIE będziemy proponowali tematy prac konkursowych, które aktualnie są „na czasie” co znaczy, że historia dzieje się na naszych oczach. Będą to zagadnienia istotne dla rozwoju naszego kraju, dotyczące wynalazków, przemysłu, odnawialnych źródeł energii, ochrony środowiska, zrównoważonego rozwoju.

Zachęcamy do częstych odwiedzin tego właśnie tematu przewodniego. Będziemy reagować tu na zmieniającą się rzeczywistość i nowe informacje, które z pewnością zapiszą się na kartach historii naszego kraju w różnych dziedzinach życia.

ELEKTROWNIA JĄDROWA W POLSCE

PIERWSZA ELEKTROWNIA JĄDROWA W POLSCE - do 2033 roku ma powstać w naszym kraju pierwszy blok elektrowni jądrowej w oparciu o amerykańską technologię reaktorów AP1000 w gminie Choczewo. Kolejne bloki mają być uruchamiane co dwa-trzy lata. Cały program jądrowy zakłada budowę sześciu bloków jądrowych o łącznej mocy zainstalowanej od ok. 6 do 9 gigawatów.

DRUGA ELEKTROWNIA JĄDROWA W POLSCE - druga w Polsce elektrownia jądrowa ma powstać jako wspólne przedsięwzięcie PGE PAK Energia Jądrowa oraz koreańskiego koncernu KHNP. Ma powstać w 2035 r. w Koninie-Patnowie w gminie Konin w Wielkopolsce, na terenach graniczących z obecną elektrownią Grupy ZE PAK.

PROGRAM POLSKIEJ ENERGETYKI JĄDROWEJ - to strategiczny dokument rządu stanowiący „mapę drogową” dla budowy pierwszej polskiej elektrowni jądrowej. Dokument ten określa podstawowe zadania, które musi zrealizować krajowa administracja, inwestor, dozór jądrowy oraz inne podmioty biorące udział w inwestycji. Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów 28 stycznia 2014 r., a jego zaktualizowana wersja - 2 października 2020 r.

KORZYŚCI ZWIĄZANE Z TECHNOLOGIĄ ENERGETYKI JĄDROWEJ - podniesienie poziomu bezpieczeństwa energetycznego kraju, Zróżnicowanie źródeł energii elektrycznej, pozwoli zmniejszyć wpływ wahań na rynku węgla, gazu i ropy na ceny prądu dla odbiorcy końcowego. Elektrownia jądrowa nie emituje szkodliwych dla środowiska i zdrowia gazów, w szczególności dwutlenku węgla (CO₂), związków azotu i siarki (SO_x i NO_x) czy pyłów. Realizacja programu polskiej energetyki jądrowej wzmocni polskie instytuty naukowe i przedsiębiorstwa już teraz prowadzące działalność związaną z tą dziedziną.

DZIAŁANIE ELEKTROWNI ATOMOWEJ - W elektrowniach tego rodzaju w specjalnych reaktorach pozyskuje się energię jądrową. Zmagazynowana w jądrze atomu energia uzyskiwana jest w ramach procesu przemiany jądrowej. Dochodzi do reakcji rozszczepienia, która polega na podziale jądra pierwiastków, zwykle uranu, na mniejsze fragmenty, czemu towarzyszy uwolnienie dużej ilości energii. Uran musi mieć wystarczająco dużo atomów nadających się do rozszczepienia, które pozwolą na wyzwolenie i następnie utrzymanie reakcji łańcuchowej. Nie wszystkie zasoby naturalne uranu nadają się do wykorzystania do produkcji energii jądrowej w elektrowni atomowej.

ODEJŚCIE OD WĘGLA - Polska energetyka oparta jest na elektrowniach wykorzystujących paliwa kopalne, głównie węgiel. Jednak fakt, że są one wyczerpywalne, a przy tym spalanie węgla prowadzi do zanieczyszczenia środowiska naturalnego – głównie atmosfery, powoduje, że konieczna jest całkowita zmiana w branży energetycznej. Alternatywą dla produkcji energii z konwencjonalnych, kopalnych źródeł w elektrowniach jest pozyskiwanie energii z atomu dzięki elektrowni atomowej.

BEZPIECZNE DZIAŁANIE ELEKTROWNI ATOMOWYCH - Działanie elektrowni atomowych jest całkowicie bezpieczne. Wcześniejsze wydarzenia, jak wybuch elektrowni w Czarnobylu czy katastrofa w Fukushima, mogą być niepokojące, zwłaszcza dla osób, które mają mieszkać w bezpośrednim sąsiedztwie elektrowni atomowej. Co grozi takim ludziom? W praktyce nic, ponieważ obecnie w obiektach tego typu stosowane są rygorystyczne normy i nowoczesne technologie, jakie zostały przetestowane na całym świecie. Reaktory atomowe, w których dochodzi do reakcji chemicznych, są solidnie zabezpieczone i chłodzone, a systemy zabezpieczeń sprawiają, że nie grozi nam katastrofa.

ENERGETYKA WIATROWA W POLSCE

PIERWSZY WIATRAK W POLSCE - energetyka wiatrowa w Polsce rozwija się od początku lat 90. XX wieku. Pierwszy wiatrak w Polsce produkujący energię elektryczną postawiono w 1991 przy wcześniej już istniejącej Elektrowni Wodnej w Żarnowcu. Była to turbina o mocy 150 kW. Później weszła ona w skład obecnie znajdującej Farmy Wiatrowej Lisewo.

PIERWSZA FARMA WIATROWA - Pierwszą zawodową farmą wiatrową w Polsce była Elektrownia Wiatrowa Barzowice, leżąca w województwie zachodniopomorskim, w gminie Darłowo, uruchomiona w kwietniu 2001 roku. Składała się ona z sześciu turbin o łącznej mocy 5 MW.

MORSKA ENERGETYKA WIATROWA - w Polsce istnieje potencjał umożliwiający budowę morskich farm wiatrowych (tzw. offshore) ok. 6,3 GW w 2030 r., w 2040 r. – 12 GW, a w 2050 r. – nawet o mocy 28 GW. Polityka energetyczna zakłada potencjał morskiej energetyki wiatrowej na poziomie 5,9 GW mocy zainstalowanej w 2030 r. oraz na poziomie ok. 11 GW w 2040 r. Osiągnięcie wskazanych celów w zakresie morskich farm wiatrowych pozwoli na produkcję przez nie energii elektrycznej na poziomie ok. 24 TWh w 2030 r. i ok. 39,4 TWh w 2040 r. Szczegółowe możliwości przyłączeniowe określa Krajowy System Elektroenergetyczny.

AUKCJE ENERGII ELEKTRYCZNEJ - od roku 2015 funkcjonuje system aukcyjny, w którym wytwórcy energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii mogą licytować energię elektryczną. Aukcję wygrywają uczestnicy, którzy zaoferowali najniższą cenę sprzedaży energii i których oferty łącznie nie przekroczyły 100% wartości lub ilości energii określonej w ogłoszeniu o aukcji i 80% ilości energii elektrycznej objętej wszystkimi złożonymi ofertami. Wsparcie udzielane jest na 15 lat, a wylicytowana kwota jest indeksowana co roku średniorocznym wskaźnikiem wzrostu cen i usług.

ZALETY ELEKTROWNI WIATROWYCH - elektrownie wiatrowe nie emitują szkodliwych związków, wiatr jest niewyczerpalnym surowcem, niski koszt produkcji energii, szybkość budowy, Elektrownie wiatrowe mogą być także budowane na terenach słabo zaludnionych, gdzie brakuje infrastruktury przesyłowej. Pozwalają więc dostarczyć prąd do obszarów, gdzie jego doprowadzenie byłoby bardzo kosztowne.

DZIAŁANIE ELEKTROWNI WIATROWYCH - Sercem elektrowni wiatrowej jest wirnik wraz z zamontowanymi na nim łopatom. Umieszczony jest on na szczycie wysokiej wieży, aby umożliwić pozyskiwanie energii z silnych wiatrów wiejących na dużych wysokościach. Kiedy wieje wiatr, uderza w łopaty wirnika powodując jego obracanie. Wirnik jest połączony wałem z prądnicą umieszczoną w gondoli. Obracający się wał powoduje wirowanie cewki elektromagnetycznej w prądnicy, dzięki czemu indukuje się w niej prąd elektryczny. Następnie jest on przekształcany do postaci prądu przemiennego. Turbina wiatrowa jest ustawiona tak, aby optymalnie wykorzystywać kierunek wiatru. Służą do tego specjalne systemy sterowania, które umożliwiają obracanie gondoli wraz z wirnikiem i ustawianie jej pod odpowiednim kątem. Nowoczesne turbiny potrafią same się ustawiać tak, aby maksymalnie wykorzystać panujące warunki wietrzne.

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO – 100 LECIE

POWSTANIE BGK - Bank Gospodarstwa Krajowego powstał 1924 r. z inicjatywy ówczesnego premiera i ministra skarbu, Władysława Grabskiego. Bank powołany został na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej. Powstał w wyniku fuzji trzech wywodzących się z Galicji banków publicznych: Polskiego Banku Krajowego, Państwowego Banku Odbudowy i Zakładu Kredytowego Miast Małopolskich. Pierwszym prezesem Banku Gospodarstwa Krajowego był dr Jan Kanty Steczkowski, który pełnił funkcję prezesa do końca czerwca 1927 r.

GEN. DR ROMAN GRECKI - w 1927 r. prezesem BGK został gen. dr Roman Górecki żołnierz Legionów Polskich, szef Korpusu Kontrolerów WP oraz I zastępca szefa Administracji Armii. Na swojej pierwszej konferencji prasowej 24 lutego 1928 r. ówczesną misję BGK zdefiniował następująco: „Pojęcie zysku w BGK nie może być identyczne z pojęciem zysku w innej instytucji finansowej, bo BGK nie jest instytucją, która by pracowała na zysk. Zysk banku – to postęp ogólny w życiu gospodarczym Polski”. Górecki był prezesem BGK do września 1941 r. (na emigracji) z przerwą od 13 października 1935 r. do 15 maja 1936 r. W tym czasie pełnił funkcję Ministra Przemysłu i handlu w gabinecie premiera Mariana Zyndrama-Kościałkowskiego.

BGK WSPIERA PRZEMYSŁ - budowa związków kapitałowych między BGK a sektorem przemysłowym rozpoczęła się już w 1925 r., kiedy w warunkach kryzysu (po stabilizacji walutowej 1924 r.), Bank udzielił pomocy finansowej spółkom akcyjnym ważnym dla gospodarki. BGK udzielił kredytów i gwarancji kredytowych dla zakładów mechanicznych „Ursus” (dotyczyły one kredytów na dostawy zagranicznych urządzeń, a kredyty – inwestycji powiększających zdolności produkcyjne firmy). Kapitał akcyjny „Ursusa” w 99 proc. należał do Skarbu Państwa.

BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE - na warszawskim Kole 10 maja 1935 r. otwarto zorganizowaną BGK wystawę budowlano-mieszkaniową. W otwarciu wystawy uczestniczył m.in. prezydent RP prof. I. Mościcki i premier Prystor. Na wystawę składało się gotowe do zamieszkania osiedle mieszkaniowe. Znajdują się w nich mieszkania kompletnie wyposażone w meble i niezbędne sprzęty. Projekty domów i wnętrz pochodziły z dwóch konkursów architektonicznych, ogłoszonych przez BGK w 1933 r. Wszystkie prace na nich przez BGK nagrodzone i zakupione znalazły się w wydany przez BGK w 1934 r. „Katalogu typowych domów dla drobnego budownictwa mieszkaniowego”. Do katalogu dołączono również rysunki różnego rodzaju mebli, które po wycięciu miały służyć do wizualizacji różnych sposobów aranżacji przedstawionych na planach wnętrz. Po zamknięciu trwającej do września 1935 r. wystawy do domów wprowadzili się pierwsi lokatorzy. Korzystnych kredytów na zakup domów udzielał BGK

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO – 100 LECIE

BGK PODCZAS II WOJNY ŚWIATOWEJ - rankiem 6 września 1939 r. na warszawskim Dworcu Wschodnim na sygnał do odjazdu w kierunku Łucka na Kresach czekał specjalny pociąg, w którego składzie, obok wagonów pasażerskich, znajdowały się pilnowane przez eskortę wojskową cztery wagony towarowe. Był to specjalny pociąg ewakuacyjny BGK, zorganizowany przez prezesa BGK gen. Romana Góreckiego. On też osobiście doglądał ewakuacji banku. W wagonach pasażerskich miejsca zajęło już ok. 350 pracowników centrali BGK wraz z rodzinami i osobistymi bagażami. Cztery znajdujące się w składzie pociągu wagony towarowe wypełnione były ok. 300 skrzyniami, w których znajdowały się najważniejsze bankowe akta, walory i depozyty, a wśród nich specjalne depozyty Biblioteki Narodowej i Biblioteki Seminarium Duchownego w Pelplinie.

BGK NA EMIGRACJI - 6 grudnia 1939 r. minister skarbu w rządzie RP na uchodźstwie powołuje Komisję ds. BGK (Komisja do Uregulowania i Załatwiania Interesów Zagranicznych BGK). Na czele komisji staje prezes Górecki. Działalność komisji koncentruje się na uzyskaniu prawa do dysponowania kredytowymi saldami BGK w zagranicznych bankach. Do wszystkich banków-korespondentów BGK wysłane zostaje pismo z nowymi wzorami podpisów, co miało na celu uniemożliwienie Niemcom przejście sald Banku. W bankach państw neutralnych i znajdujących się w stanie wojny z Niemcami emigracyjny zarząd BGK został uznany, w przeciwieństwie do banków państw pozostających z Niemcami w sojuszu.

BGK W OKUPOWANEJ POLSCE - w październiku 1939 r. pracownicy centrali BGK założyli spółdzielnię pracy „Spółnota”, której celem była finansowa pomoc dla bezrobotnych pracowników BGK oraz działalność konspiracyjna, za którą wielu członków spółdzielni zapłaciło najwyższą cenę. Jedną z kas pancernych w gmachu centrali BGK służyła do przechowywania środków finansowych Armii Krajowej. W 1941 r. w centrali i oddziałach BGK zatrudnionych było 498 pracowników, w 1942 r. 462, z czego 360 w centrali. Od 1941 r. coraz więcej stanowisk kierowniczych w Banku zajmują Niemcy. Pomimo tego w warszawskiej centrali BGK kwitła działalność konspiracyjna, którą szczegółowo opisuje w swoich wspomnieniach dr Franciszek Cikowski.

REAKTYWACJA 1989 - pomysł „uaktywnienia” BGK zgłosił ówczesny minister finansów Andrzej Wróblewski. W treści decyzji Ministra Finansów z 1 czerwca 1989 r. o „uaktywnieniu” BGK znalazło się powołanie etatowego Dyrektora Banku (został nim Czesław Gawłowski), przekazanie Dyrektorowi Banku „ramowego zlecenia dotyczącego nowych czynności”, przekazanie z rezerwy Rady Ministrów 200 mln zł „na zagospodarowanie banku” oraz „wyznaczenie na tymczasową siedzibę banku trzech pomieszczeń w gmachu przy ul. Świętokrzyskiej 12” (siedziba Ministerstwa Finansów). Siedziba BGK mieściła się na antresoli pomiędzy parterem a pierwszym piętrzem na prawo od głównego wejścia do gmachu.

25 LAT POLSKI W NATO

11 III 1992 POLSKA W NATO - OŚWIADCZENIE MANFREDA WORNERA

Podczas wizyty w Polsce, Sekretarz Generalny NATO Manfred Wörner oświadczył, że "drzwi do NATO są otwarte".

1 IX 1993 POLSKA W NATO - LIST LECHA WAŁĘSY

Prezydent Lech Wałęsa w liście wystosowanym do Sekretarza Generalnego NATO stwierdził, że członkostwo w NATO jest jednym z priorytetów polskiej polityki zagranicznej.

2 II 1994 POLSKA W NATO – PARTNERSTWO DLA POKOJU

Podczas wizyty w Kwaterze Głównej NATO w Brukseli Premier Waldemar Pawlak podpisał Dokument Ramowy Partnerstwa dla Pokoju.

16 IX 1997 POLSKA W NATO – ROZPOCZĘCIE ROZMÓW AKCESYJNYCH

Rozpoczęły się rozmowy akcesyjne pomiędzy NATO a Polska. Po stronie NATO rozmowy prowadził zespół składający się z przedstawicieli Sekretariatu NATO i Dowództwa Sił NATO w Europie (SHAPE), na czele z Zastępcą Sekretarza Generalnego NATO do spraw politycznych Klausem - P. Klaiberem. Stronę polską reprezentował zespół pod przewodnictwem Podsekretarza Stanu w MSZ, Andrzeja Towpika. Pierwsza runda rozmów akcesyjnych RP-NATO poświęcona była głównym zobowiązaniom politycznym zawartym w Traktacie Północnoatlantyckim.

16 XII 1997 POLSKA W NATO – PODPISANIE PROTOKOŁÓW AKCESYJNYCH

W Brukseli ministrowie spraw zagranicznych państw NATO podpisali Protokoły Akcesyjne dla Polski, Czech i Węgier. Protokoły te, w roku 1998, stanowiły przedmiot ratyfikacji w szesnastu krajach Sojuszu. Za moment zakończenia procedury ratyfikacji przez dane państwo uznaje się przekazanie instrumentów ratyfikacyjnych rządowi Stanów Zjednoczonych - depozytariuszowi Traktatu Waszyngtońskiego.

17 II 1999 POLSKA W NATO – RATYFIKACJA TRAKTATU PÓLNOATLANTYCKIEGO

Sejm, a następnie tego samego dnia Senat przyjęły ustawę o ratyfikacji Traktatu Północnoatlantyckiego, sporządzonego w Waszyngtonie dnia 4 kwietnia 1949 roku. W dniu 18 lutego 1999 r. ustawa została podpisana przez Prezydenta; weszła w życie z dniem publikacji w dniu 19 lutego. w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr13, poz.111). Akt przystąpienia do Traktatu Północnoatlantyckiego został przesłany przez MSZ do Kancelarii Prezydenta w dniu 19 lutego 1999.

12 III 1999 POLSKA W NATO – AKT PRZYSTĄPIENIA POLSKI DO NATO

W Independence (stan Missouri - USA) Minister Spraw Zagranicznych RP, prof. B. Geremek przekazał na ręce Sekretarza Stanu USA, p. M. Albright akt przystąpienia Polski do Traktatu Północnoatlantyckiego. Z tą chwilą Rzeczpospolita Polska stała się formalnie stroną Traktatu - członkiem Sojuszu Północnoatlantyckiego.

16 III 1999 POLSKA W NATO – PODNIESIENIE FLAG

Podniesienie flag narodowych nowych trzech państw członkowskich przed Główną Kwaterą NATO w Brukseli.